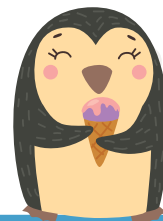

13.

füzet

Állatkerti világ

Ház körül élő állatok

Családi foglalkoztató füzet

Milyen témakörrel fogunk foglalkozni a családi foglalkoztató füzetben?

Őszi digitális állatkert sorozatunk ezen füzetében a témánk: háziállatok, haszonállatok.

A sorozat összeállításánál óvodai témaköröket és kiegészítő témaköröket vettünk alapul a 14 rész kialakításában, majd ezeket korosztályoknak megfelelő problémafelvetésekkel és feladatokkal tettük teljessé egészen az általános iskola 8. osztályig.

De nem csak egyszerűen témákat dolgozunk fel, hanem állatkerti élethelyzeteket is megmutatunk. Az első téma alkalmával például megismertük azt az állatos körzetvezetőt, aki végigkísér a sorozatban bennünket. Későbbiekben kitalálhatjuk az állatkertünk nyitvatartását, kifutókat tervezhetünk, programokat találhatunk ki, takarmányt rendelhetünk az állatoknak, stb. A feladatmegoldás mellett, pedig el is játszhatjuk az általunk készített állatkertben (nyári digitális állatkert sorozatból) a különböző helyzeteket.

Milyen fejezetekre tagolódik a kreatív foglalkoztató füzet?

1. Bevezető - Az adott témáról egy holisztikus szemléletű összefoglaló írás.
2. Gyakorló feladatok történetbe ágyazva - Korosztályonként különböző feladattípusok felfűzve egy téma problémakörére és ismeretanyagára.
3. Kézműves foglalkoztató - "Zöld" elkötelezettségű, azaz elsősorban és ahol lehet gyűjtögetésre épít: mind a természetes alapanyagok (levelek, termések, vesszők, stb.), mind a hétköznapiak során keletkező "hulladékok" (hengerek, kartonok, tasakok, dugók, üvegek, stb.) tekintetében. Kivitelezésben a viszonylagos egyszerűsége, a könnyű megvalósíthatóságra törekszünk, hiszen a cél az alkotás, a kreatív szemlélet megkedveltetése.
4. Megoldások – A második téma megjelenését követően, minden héten megjelenik az előző füzet megoldása, így otthon egyszerűen ellenőrizhető, hogy kellően ügyesek voltunk-e az előző alkalommal.

Keresd a füzetben a sárga jelzésű feladatokat, ha óvodába jársz vagy most kezdted az iskolát - vagyis ha még nem tudsz írni, olvasni!

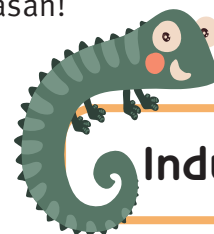
Kérj szüleidtől, nagyszüleidtől vagy nagyobb testvéredtől segítséget a feladatok megoldásához!

Keresd a füzetben a kék jelzésű feladatokat, ha alsós vagy és tudsz már olvasni!

Keresd a füzetben a zöld jelzésű feladatokat, ha nemrég kezdted a felső tagozatot!

Keresd a füzetben a lila jelzésű feladatokat, ha már nagyobb vagy!

És az se baj, ha az egész család együtt dolgozik a feladatok megoldásán!

Induljon a játék!

Állatkerti szerepjáték

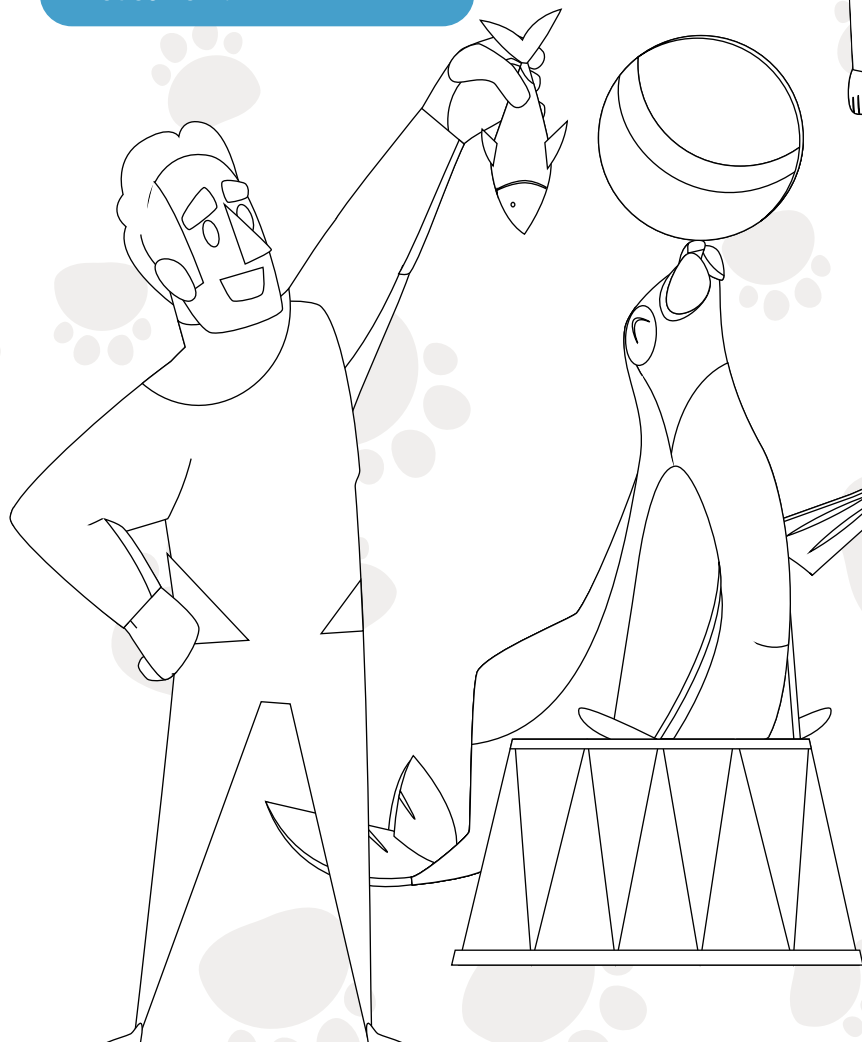
Az első füzetben megalkottuk az állatos körzetvezető személyét és a rendezvényszervező munkatársával is találkoztunk. A második füzetben a karbantartó bőrre bújhattunk a harmadik füzet segítségével a lepkeházi gondozó és kertész munkatársakkal találkoztunk. A negyedik füzetben a fókák gondozójának feladataiba és kihívásaiba tekintettünk be. Az ötödik füzetben a takarmányellátási csoport tagjainak segíthettünk. A hatodik füzetben a körzetvezető feladatait oldhattuk meg, a hetedik füzetben állatgondozóként tevékenykedhettünk. A nyolcadik füzetben a grafikus munkakörével ismerkedtünk meg. A kilencedik füzetben az állatorvos és a szővivő mindennapjaiba tekintettünk bele. A tizedik részben a rovaros állatgondozóval, a tizenegyedik füzetben a mentőhelyi állatgondozóval találkozhattunk.

Emlékszel, hogy a tizenkettedik füzetben mely területen dolgozó munkatárssal ismerkedhettél meg?

Döntsd el, hogy ki segített az állatos körzetvezetőnek az előző füzetben!

Milyen feladatokat oldott meg az előző füzetben ez a munkatárs?
Mondj legalább 3 dolgot!

Vajon hogy hívhatják ezt a munkatársat? Adj vicces nevet neki!

Vajon mit mondhat egy bemutatkozás során ez a munkatárs? Mutasd be a választott figurát!

vagy

Röviden mutakozz be és mesélj arról, miért téged választottak erre a pozícióra!

Háziállatok

Hiába vagyunk egyre inkább körbevéve technikai eszközökkel, háziállataink révén mégis kapcsolatban maradunk a természettel, ez a vágy az emberek nagyobb részében megmaradt. A többezer éve velünk élő állatok, melyeket elsősorban a könnyebb életben maradás miatt domesztikáltak őseink, ma részben szeretet- és gondoskodás-igényünket elégítik ki. Hajdanán minden háziállat kézzel fogható hasznot hozott, hajtott az ember számára: a karámokban tartott kisebb testű növényevők tejet, gyapjút és húst jelentettek. A nagytestűeket, erősebbeket teherhordásra használták, előbb harci szekerek, majd kocsik, ekék elé fogták őket, a gyorsaknak a hátára is felültek és bejárták velük a világot. A letelepült életmód új fajokat eredményezett a domesztikáció palettáján: házi szárnyasaink lettek és a sertések csontleletei is előkerültek már ott, ahol az ember hosszú időre tanyát vert.

A legközelebbi társ, a kutya, szintén sok-funkcióssá vált az ember mellett; segített a vadászatban, őrizte értékeinket embertől és ragadozótól egyaránt, tudunk a légiósok mellett szolgáló harci ebekről, s az arisztokraták ölebeiről is. A „magányosan sétáló macska” pedig egérfogó funkciója mellett istenné emelkedett a Nílus mentén.

A folyamat, mely 8-10 ezer évvel ezelőtt kezdődött, mind a mai napig tart. Egyre speciálisabb fajtákat alakít ki, „nemesít” az ember, sokszor sajnós az állatok egészségének háttérbe szorítása árán is. A környezetnek, elvárásnak, feladatnak megfelelően háziállatainknak sok fajtája, alfajtája alakult ki, gondoljunk csak a kutyák, macskák hatalmas családjára.

Az emberiség létszámának robbanásszerű emelkedésével megszületett az élelmiszeripar, ami háziállataink számára sok szempontból az embertől, mint gazdától való eltávolodást jelentette. Ma állatvédő mozgalmak próbálják biztosítani háziállataink jólétét, s a felelős, jóérezésű emberek sokszor emiatt bojkottálnak akár multinacionális gyártókat is. E nehéz probléma megoldását keresik mind a tudósok, mind a tudatos „fogyasztók”, reméljük, hogy állatbarát megoldás születik erre a komplex problémára.

Megható könyvek és filmek szólnak ember és háziállata szoros, szereteteli kapcsolatáról. Ki ne emlékezne Lassie-re, vagy ne is menjünk ilyen messzire – Bogácsra? A japánok szobrot is emeltek Hachikónak, a hűséges kutyának, ahogy nemrégiben szobrot kapott Mancs is, az eddigi legeredményesebb magyar mentőkutya. A ló, amely státuszt, rangot jelentett, kiképezve vagyonokba került, szintén nagy karriert futott be az ember mellett. Róluk is sok szívszorító történetet ismerhetünk, egyikükről legutóbb Angliában forgattak egy romantikus-realista háborús filmet. A lovakat a harcmezőkről szerencsére kiszorították a gépek, a sokkal erősebb harci járművek, és mára szeretett és megbecsült hobbi állattá váltak.

A felelős állattartás mindinkább a közgondolkodás része. S bár nem háziállat, Antoine de Saint-Exupéry Kis hercegében a róka mondja ki a fontos alaptételt: megszeliédítettél, így felelőssé váltál értem.

Hallottad már?
P. M. Muszorgszkij:
Egy kiállítás képei – Csibék tánca
a tojásban, 1874

Láttad már?
Lovát tisztogató asszír katona, részlet a
kalhui palota domborművéből,
Kr.e. 9. század

A tanyán, a házban a kamra fontos élelmiszer-raktár. Tiszta, rend van benne, itt sorakoznak a befőttek, a tejtermékek, a liszt és minden egyéb, amit meg lehet enni. A gondos gazda mindent megtett, hogy hívatlan látogató ne juthasson be a kamrába. Még egy egérke sem.

Egy utat mégis elfelejtett lezárni a labirintusban. Keresd meg, melyik ez és gyorsan zárd le, nehogy a torkos egérke megdézsmálja a sajtot!

Hova tennéd az egércsapdát? Jelöld a megfelelő útvonalon az egércsapda helyét egy piros ponttal! Segíts a macskának elkapni az egeret, rajzold be zöld színnel merre, szalad a macska!

1.

A tanyán a gazda gondoskodik állatairól, az ő feladata, hogy jószágai gyarapodjanak, jól érezzék magukat. Reggel kiengedi őket legelészni, kapirgálni, röpködni vagy éppen dagonyáznai - ki mit szeret. Este, mikor sötétedik, az állatok a helyükre vonulnak.

Figyeld meg az első képet! Keresd meg, ki hova tér nyugovóra! Kösd össze a tehenet és lakhelyét fekete színnel, a kakasnál használj piros színt, a birkánál használj kék színt!

Tudod-e, melyik állatot miért tartjuk? Vajon ki tojja a tojást? Miből lesz a dobozos tej? És kinek a gyapjából tudnak meleg pulcsit kötni? Keresd meg a vonalak segítségével! Legyél figyelmes, mert lehet, hogy csalok!

2.

A szürke nyuszi mamának 4, a fehér nyuszi mamának 6, a foltos nyuszi mamának 5, a barna nyuszi mamának 3 kicsinye van. Együtt játszanak, futkároznak az udvaron, a napsütésben. Számold meg, minden kisnyuszi megvan-e, nem csatangolt-e el valamelyik a közeli kiskertbe! Rajzold körbe az azonos színű, mintájú kisnyulakat, hogy együtt maradjanak a testvérek!

3.

Minden paraszttudvari dolgozó állatgondozói vizsgát tesz, mielőtt az állatkerti munkát elkezd. Meg kell tanulniuk az állatfajok elnevezéseit is. Te is ismered a leggyakoribb háziállatok felnőtt és fiatal példányainak neveit?

Írd a megfelelő helyre a felnőtt és fiatal egyedek elnevezését!

6.

Állatfaj neve	Hím	Nőstény	Fiatal egyed
szarvasmarha			
lő			
kecske			
juh			
szamár			
liba			
kacsa			
kutya			
sertés			
tyúk			

csikó, tojó, tehén, csibe, üsző, kan, malac, kotlós, szuka, süldő, csikó, bak, csődör, csibe, anyakecske, kanca, tojó, gida, kos, kölyök, jerke, koca, bárány, kanca, gúnár, borjú, gácsér, kan, csibe, mén, kakas, bika

Az állatkertben élő néhány háziállat jellemzőit fejtheted meg, ha helyes sorrendbe rendezed a dominókat! Számozással állítsd helyes sorrendbe a dominókat, a kezdő dominó legyen az első! Mi lenne a záró dominónóra írva?

7.

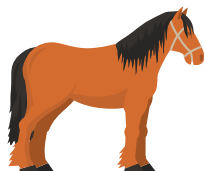
34-18

Szakáll van.
Bőréből készül a pergamen.
Párosujjú patás.

13

Páratlanujjú patás.
Gyors és nagyon intelligens állat.

17+27

78/6

44

Záró dominó

Huszárok hátasa: a hucul

A hucul ló a nevét egy kis etnikai csoport, a huculok után kapta. A hucul népnek nincs önálló országa, csak hazája van, a Kárpátalján, amely ma Ukrajnához tartozik, és egy szívós, szorgalmas lovacskája, amelyre több európai ország, így Magyarország is sajátjaként tekint.

A tarpán unokája

A hucul az egykor Euráziában élt, de már kipusztult vadló, a tarpán leszármazottja. A tarpán besorolása vitatott: van, aki a Przewalski-vadló egyik alfajának tartja, mások elvadult házilónak vélik. A tarpán utolsó vadonélő egyede 1879-ben pusztult el, 1909-ben pedig követte az utolsó állatkerti példány is. A lengyel parasztok azonban gyakran keresztezték lovaikat a tarpánnal, így konik nevű lófajtájuk őrzi a génjeit, a hucul pedig a tarpán közvetlen leszármazottjának tekinthető.

Milyen is a hucul?

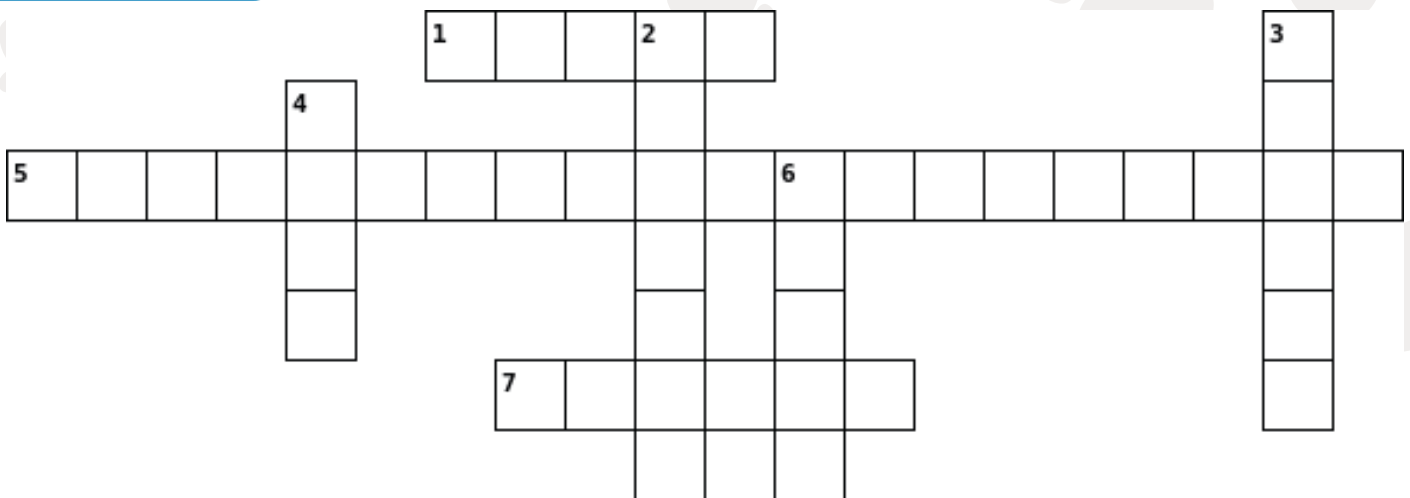
A vadló-eredet meglátszik a hucul küllemén: természetes megjelenésű, kistermetű (130-145 cm marmagasságú) ló, mely pej, fekete, fakó és egérfakó színekben fordul elő, háta gyakran szíjalt, lábain pedig olykor halvány zebracsíkok fedezhetők fel, ami szintén ősi jellegnek számít. Alkalmazkodott az erdős, sziklás, hegyi terephez: járása biztos, megfontolt, patái olyan kemények, hogy általában nem is patkolják. A munkavégzésben kitartó, jól bírja a zord időjárást és a szegényes táplálékot.

Az Állatkert lova

A 19. század végén a hucul katonalóként szolgált az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregében, ám később a katonai méneseket feloszlatták, és a lovakat szétszórták a gazdák között: jutott belőle Csehországba, a Felvidékre, Kárpátaljára és Romániába is. Magyarországon a fajta tenyésztését 1953-ban a Budapesti Állatkert vállalta fel, a törzsménest az Aggteleki Nemzeti Parkban legel. A hucul kiválóan megfelel a mai kor követelményeinek is: kiegyensúlyozott vágójának köszönhetően kiválóan alkalmas lovasíjászatra, gyereklovagoltatásra vagy akár lovasterápiára.

Keresztrejtvény 8.

Vízszintes

1. Fiatal ló.
5. Itt az otthona a Budapesti Állatkert, közel 200 egyedet számláló, huculcsapatának.
7. Lószerszám.

Függőleges

2. A magyar "legyőzhetetlen csodakanca".
3. Ennek az egykori vadlónak a leszármazottja a hucul.
4. Sovány ló.
6. Lovak csoportja.

Az ember már régen rájött arra, hogyan hasznosíthatná az állatok erejét, bundáját, vagy épp húsát. A ma, számunkra húst, tejet, tojást adó állatok mindegyikének van egy őse, melyből házasították. Egészítsd ki a táblázatot, melyik vadállatból házasították az alábbi állatokat!

9.

Háziállat	Háziállat őse
kutya	
macska	
szamár	
juh	
szarvasmarha	
tyúk	
sertés	
lúd	

A boltokban és mindenhol a gyakorlatban a testek tömegét mérlegeken mérik. Mit gondolsz, a felsorolt dolgokat milyen mértékegységgel jelölik, amikor lemérik a mérlegen? A pontozott vonalakra írd be a mértékegységeket! Figyelj nagyon, mert nem csak a mértékegységek hiányoznak a szövegből!

10.

Darált szalma:

1 zsák darált szalma 8-9 , 1 raklapra 30 zsákot helyeznek, mely 260

Fűtő biobrikett:

A bálázott, fedett helyen tárolt szalmát darálás után, magas nyomáson 5X20-es rudakká préselik.

Fajsúlya 1,2-1,3 Apró ütésekkel vékony szeletekre törve gyújtósként is használható.

Fűtőértéke 30-50-kal nagyobb a tűzifáénál. 10-os fóliába csomagolva vagy raklapon árusítják.

Pegastroh, másnéven szalma lóalom:

A bálázott szalmát száraz állapotban (10-11..... nedvesség) zárt, de szellőztethető épületben tárolják.

Pegastroh elkészítése előtt ledaráljuk maximum 3..... hosszúra, majd portalanítjuk. Speciális gépi berendezéssel 70-90 hőkezeljük valamint ezt követően ismét pirtalanítjuk. Csak természetes anyagot, búzaszalmát tartalmaz. 9,5 és 18-os zsákokban csomagolják.

Lovaknak. 15.....-es istálló boxhoz 60-80..... Pegastroh lóalom szükséges. Az elhasználdott és nedves „lócitromos” almot 5-7 napig nem kell pótolni, mert az alom vastagsága a felső réteg leszedése ellenére sem változik, mivel a lóalom folyamatosan dagad. Hetente 1-2..... szükség szerinti utántöltés javasolt a 15.....-es istálló boxhoz. 3-5 hetente, időjárási és tartási körülményektől függően ajánlott a teljes lóalomcsere.

A nagy becsben tartott haszonállatok segítenek nekünk, hogy étel juthasson asztalunkra, vagy segítségünkre vannak feladataink elvégzésében, azok megkönnyítésében. A következő állatok mindegyike megtalálható nálunk is, az Állatkertben. Tudod-e, melyik állatot miért tartják? Mit adnak nekünk ezek a haszonállatok? Írd a képek fölé az állatok fajtájának megnevezése után!

11.

Póni, kisló, törpeló

A hucult a Kárpátok pónijának is szokták nevezni. De mi is az, hogy póni, és mit nevezünk kislónak? Az elnevezések az egyes országokban és nyelvekben nem egységesek. Mi, magyarok, ha póniról van szó, általában a zömök kis shetlandire gondolunk, Angliában viszont, ahogy mondják, póninak számít minden ló, amelynek „el lehet látni a nyerge fölött”.

Nem minden póni törpe

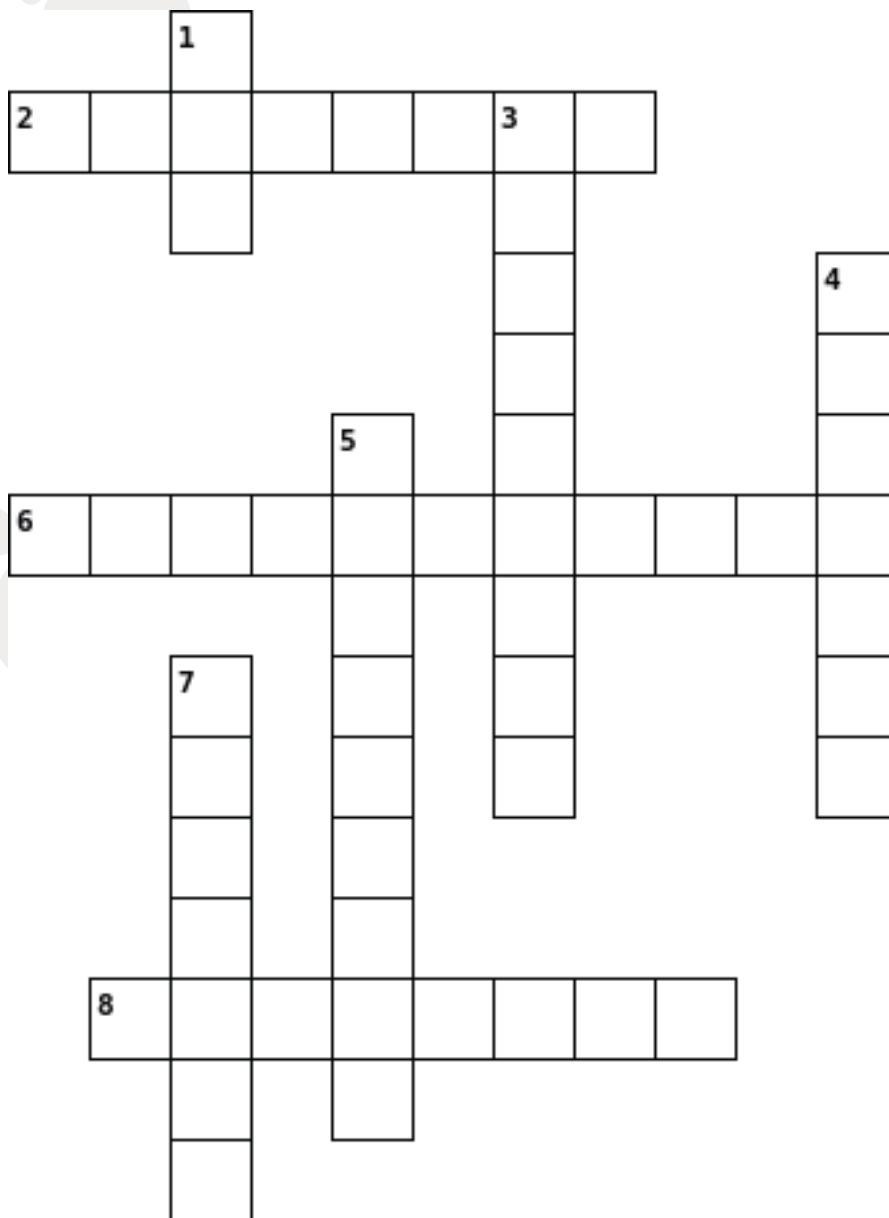
Ha angolból fordított szövegben azt olvassuk, hogy valaki pónin lovagol, nem shetlandi pónit kell elképzelnünk, hanem olyasmi lovat, mint amilyen a hucul: ilyeneken vágtazhattak a legendás vadnyugati Pony Express postásai is. A pónikra jellemző, hogy jól bírják a nehéz terepet, elviselik a zord időjárást, és beérik a szűkös, silány táplálékkal is, hiszen hideg éghajlatú, északi vagy hegyvidéki területeken, munkára tenyésztették ki őket. Megjelenésükben is különböznek a nagy, kiváltképp a melegvérű lovaktól: testük zömökebb, lábuk rövidebb, fejük pedig viszonylag nagy, mint a vadlovaké, vagy a mongolok szintén póni méretű, ősi típusú hátsaié. Nálunk hivatalosan a 137 cm alatti marmagasságú lovakat sorolják a póni kategóriába, az ennél nagyobb, de 147 cm-nél alacsonyabb fajtákat kislónak szoktuk nevezni – ide tartozik a hucul is.

Nem minden törpe póni

A shetlandi pónit könnyű felismerni: ez a legkisebb európai lófajta, magassága kb. egy méter, testalkata igen zömök, szőrzete vastag, sörénye pedig roppant dús, szinte játékállatra emlékeztet. Bár gyerekek lovagolhatnak rajtuk, ezek a lovak nem elsősorban hátsállatok: eredeti hazájukban, a Skóciától északra fekvő Shetland-szigeteken tőzeggel, szénnel és egyebekkel megrakott kocsikat húztak, később belőlük lettek az angol iparosodás szomorú sorsú bányalovai. A shetlandi póni bármilyen színű lehet, akár tarka is, ami a többi pónifajta közül egyedül az izlandinál elfogadott. Nála is kisebb ló az Argentínából származó falabella, ez azonban mégsem nevezhető póninak, testalkatát tekintve ugyanis úgy fest, mint egy melegvérű hátsaló miniatűr változata, tehát inkább törpelónak mondható. Állatkertünk népszerű lovackája, Ralph shetlandi/falabella félvér, de megjelenésében a pónisajátosságok a meghatározók.

Britannián innen és túl

Az igazi törpéken kívül azonban még sokféle póni és kisló létezik. A fajtacsoport legtöbb tagjának hazája Nagy-Britannia. Angliából származik a dartmoori és az exmoori póni, valamint a fell és a dales – utóbbi kettő már inkább a kisló kategóriába tartozik. Wales pónilovait négy típusra osztják: a legkisebb a welsh mountain, a legelegánsabb a welshriding póni, amelynek a neve is elárulja, hogy ez már hátsaló, a legelegánsabb megjelenésű a pónifajták között. A másik kettő, a welsh „C” és a welshcob már túlnóvia póni kategória felső határát, akár csak a skót highland vagy az ír connemara. A brit szigeteken túl találunk még pónit Izlandon, Norvégiában (a norvég fjord pónit minden hidegvérű ló ősének tartják), de a kislovak közé sorolhatjuk az osztrák haflingit is, vagy a francia camargue-lovat, amelynek sekély vízben vágtazó, szürke ménese a Rhónefolyó deltavidékének turistalátványossága.

Vízszintes

- 2. A kétezres évek híres magyar csodalova.
- 6. Jellemző testméret.
- 8. A huculhoz hasonló, népszerű kisló.

Függőleges

- 1. Ilyen színű a ló, ha a hosszúszőrök és a lábvégek feketék, a fedőszőrök pedig különböző barna árnyalatúak.
- 3. A legkisebb európai lófajta.
- 4. Lószerszám.
- 5. A világ legkisebb lófajtája.
- 7. A hucul hasznosítási formája, mely szívós, kitartó jellegéből adódik.

A világon minden országnak, így Magyarországnak is vannak úgynevezett őshonos háziállatai. Őshonosnak nevezzük azokat az állatokat, melyeket egy ország évszázadok óta szinte változatlan formában tenyészt, így megőrizték ősi vonásaikat, tulajdonságaikat. A Magyar Országgyűlés a régi magyar állatfajtákat 2003-ban nemzeti kinccsé nyilvánította. Ebben a feladatban néhány alfajt soroltunk fel. Csoportosítsd őket aszerint, hogy mely fajokhoz tartoznak!

13.

Pumi, Sárga magyar, Gidrán, Komáromi bukó, Magyar lipicai, Cigája, Kuvasz, Kopasznyakú kendermagos, Gyimesi racka, Budapesti bíbic

Kutyák

Magyar tyúkfajták

Juhok

Magyar galambfajták

Lovak

Amikor elkezdted a felső tagozatot, természetismeret órán biztosan te is tanultad, hogy az állatok egy része kérődző. De vajon emlékszel rá, hogy ez pontosan mit jelent? Olvasd el a szöveget, írd be a hiányzó szavakat!

14.

A kérődzőket emésztőrendszerük működése miatt nevezzük így. Gyomruk összetett, _____ részből áll. Ezek nevei: bendő, recés gyomor, szájrétű gyomor, _____.

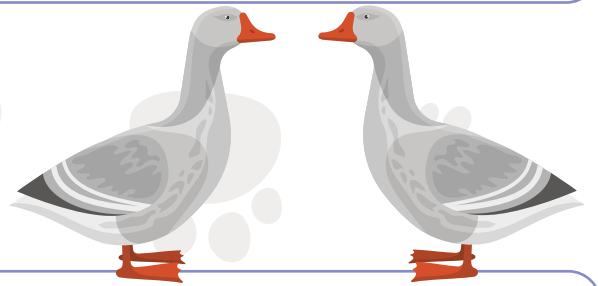
Fogazatuk növényevő, zápfoguk felülete _____. Ezekkel rágás közben felületesen megreszelik az ételt, majd lenyelik. Átmegy a bendőn, majd a recés gyomorba jut. Láthatjuk, hogy pihenés közben, egy nagy nyelést követően ismét elkezdenek rágni, ekkor kezdik a _____. Miután másodjára is megrágták a _____ kerül az étel. Itt szétmorzsolódik és ezután az oltógyomorban megkezdődik az _____.

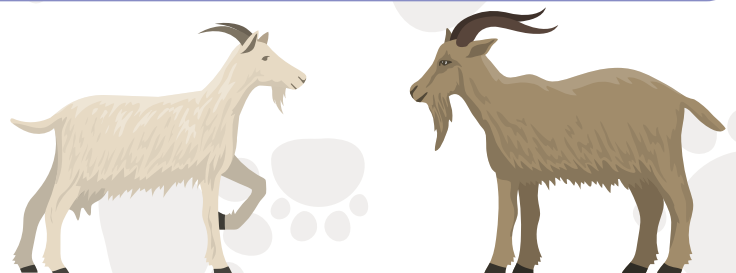
Az iskolában már tanultatok arról, mi a jó hír titka. Írj rövid, humoros híreket a háziállatokról! Használd az egyes szövegeknél a felsorolt szavakat segítségként, ezeket természetesen átalakíthatod nyelvtanilag megfelelő alakba!

15.

szarvasmarha, Bimbó, kérődzés

liba, faggyú, Kistó

kecske, zoocsemege, állatsimogató

Ha nincs ló...

Ha nincs ló, a szamár is jó – tartja az ismert közmondás, bár a szamár jóval több holmi lópótlónál. A világnak azon a tájain, ahol a ló nem áll rendelkezésre, vagy nem boldogul az éghajlati, illetve terepviszonyokkal, az emberek más állatokat alkalmaztak teherhordásra, személyszállításra vagy éppen vontatásra.

Ne becsüld le a szamarat!

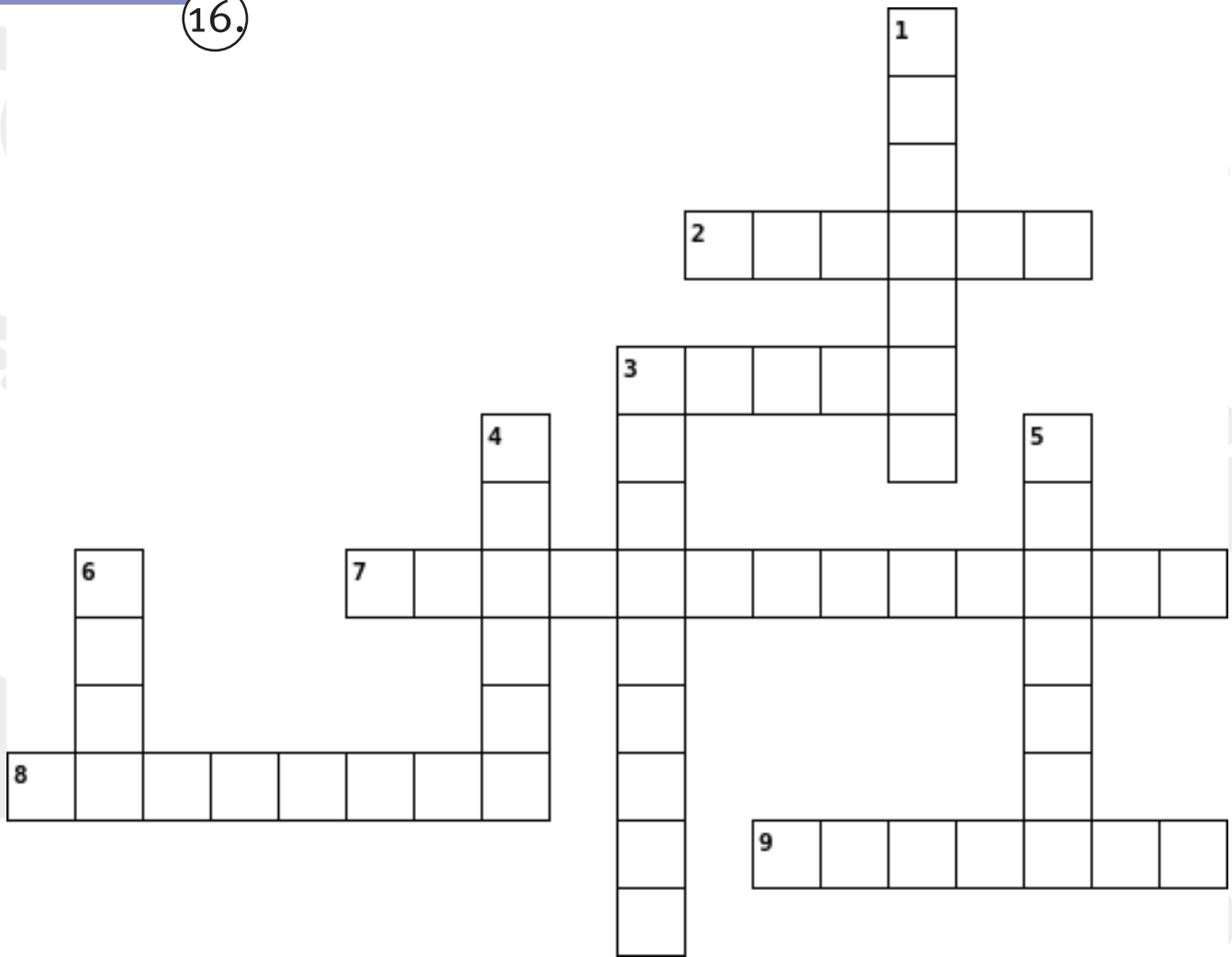
„Megy a juhász szamáron, földig ér a lába” – kezdi versét Petőfi Sándor, és a modern olvasó önkéntelenül szánakozni kezd, hogy szegény juhásznak nem telik lóra. Pedig a juhász valószínűleg akkor is többre menne a szamárral, ha választhatná a lovat is. Míg ugyanis a birkalegelőn, ahol a nyáj tövig lerágja a füvet, a ló csak az éhkoppot nyelhetné egész nap, addig a szamár jóízűen elcsemegézi az út szélén a bogáncsot, egyebet. Sziklás, hegyi terepen, ahol a biztos léptek többet érnek, mint a szélesebb vágta, ugyancsak jobb szolgálatot tesz a lónál az óvatos szamár, vagy a kettő keresztezéséből származó öszvér. Persze amikor arról olvasunk, hogy Don Quijote csatlósa, Sancho Panza szamáron lovagolt, nem akkora szamarat kell elképzelnünk, amelyről a juhász a földig lóg: a nemes andalúziai és katalán szamarak nagyobbra nőnek a mi hucul lovainknál!

Teve legyen teveled!

A ló nem véletlenül egyike a legtöbbször becsült háziállatoknak: a lovaglás az ember számára lecsökkentette a távolságokat, és megváltoztatta a hadviselést, ezáltal az egész történelmet. Ám vannak a világon olyan helyek, ahol más állatok jobban beválnak. A sivatagi körülmények között például a teve verhetetlen, hiszen egész testalkata ehhez alkalmazkodott. Bár számunkra egzotikus állatkerti állat, a Földgolyó számos pontján a teve a mindennapok része. Már régóta szinte csak háziállatként létezik: vadonélő kétpúpú tevéket először annak a Przewalszkij kapitánynak sikerült felfedeznie, aki az utolsó vadlovakat is megtalálta, az egypúpú dromedárnak pedig egyáltalán nincs vadonélő alakja, bár elvadult csordáival még Ausztráliában is találkozhatunk. A teve egy hétig tud menetelni víz nélkül, úgy, hogy közben még a tejével is táplálja gazdáját – erre semmilyen ló nem képes!

Gyapjas hegyi teherhordók

Az Andok magas hegyláncainak őslakosai nem ismerték sem a lovat, sem a szamarat, háziasították viszont a guanakót és a vikunyát – előbbiből a láma lett, az utóbbiból pedig az Állatkertünkben is látható alpaka. A két állat hasonlít egymásra, és a méretükön kívül főleg a fülük formájáról lehet őket megkülönböztetni: a lámáé nagy és kanál alakú, az alpakái pedig kisebb és hegyes. Míg az alpaka fő haszna a finom gyapja, addig a lámát teherhordóként, sőt, olykor még házasállatként is alkalmazták – persze a dél-amerikai indiánok jóval kisebb termetűek az európai átlagnál. Ugyancsak hegyvidéki málhás állat a jak, csak ez a Himalája oldalában szolgálja az ott élő embereket. Egyszerre adja az erejét, a gyapját, a húsát és a tejét: mondhatni, egy személyben helyettesíti a lovat, a juhot és a tehenet. Rokonát, a szarvasmarhát, ha házasállatnak nem is, de vontatásra használta a magyar ember is: az ökrös szekér a vasút előtt a teherszállítás fő eszköze volt.

Vízszintes

2. Gyakori betegség a lovaknál.
3. A ló fő takarmánya.
7. Róla nevezték el az utolsó vadlovat.
8. Egypúpú teve.
9. A láma vadon élő rokona.

Függőleges

1. Magyar lófajta a fejedelmek szolgálatában.
3. A jak természetvédelmi státusza.
4. A ló és a szamár keresztezéséből származó haszonállat.
5. Az alpaka vadon élő rokona.
6. Igavonásra használt szarvasmarha.

Kézműves foglalkoztató

Advent kapujában

Ezen a héten a háziállatokkal ismerkedhettek meg közelebbről. A városi ember sokszor csak az állatkertben, vadasparkokban találkozik háztáji állatokkal. Sok érdekeséget megtudhattatok róluk, a ha majd a járványveszély elmúlik, várhatóan újra szemügyre vehetitek őket élőben is az állatkertekben és vadasparkokban.

Karácsonyhoz közeledvén bizonyosan sok családban része az ünnepnek az adventi készülődés, melyhez a betlehem készítése is hozzátartozhat. Mi most néhány állat elkészítéséhez adunk egy kis útmutatót.

Alapanyagok, eszközök:

olló, ragasztó, fonal (ha van vastagabb szálú, az még jobb), ceruza, filc, hulladék karton

A sablonokkal megrajzoljuk a kartonra az állatokat. Ha van kedvünk, lehet többet is egy-egy fajból. A jászolt alapvetően szamár, marha, birkák őrizték, lehelték, de kecske vagy akár teve is készülhet.

Ha elkészültek, kivágjuk ki őket!

szamár sablon

juh sablon

szarvasmarha sablon

A róka pofiján és farkán levő világos szőrt ragaszd a piros filcre. Az alkoholos filccel rajzold meg a róka orrát és szemét! Az orrot elkészítheted kicsi fekete filcből is, vagy gyöngyöt is ragaszthatsz rá.

Érdekes ezek után az arcukat, illetve patáikat megrajzolni, kiszínezni, egy erre alkalmas filctollal, vagy színes ceruzával.

Következő lépésként a fonalat fogjuk használni, bundát adunk az állatoknak. Emlősök lévén, mindegyikük testét szőr borítja. A csacsinak sörény, a marhának fark-bojt, a bárányoknak pedig komplett kabátka jár. Ragasztó segítségével rögzítsétek a kívánt mennyiségű és hosszúságú szőrzetet, a bárányokra pedig tekerjétek fel a fonalat!

Magyar tarka – ujjbáb

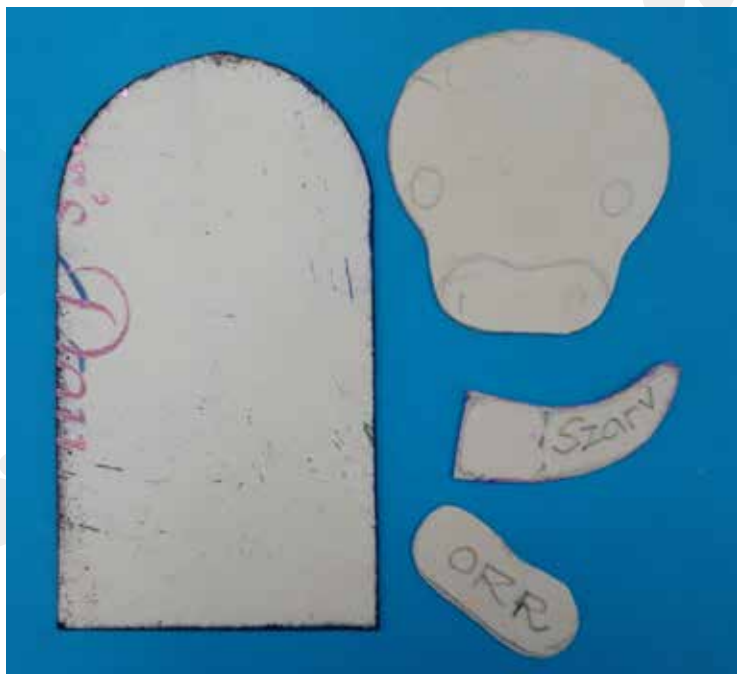
Egy jó hangulatú mese varázsát még fokozhatja, ha mellette bábot is használunk, akár mi, felnőttek húzzuk az ujjunkra, akár a gyerekek kezébe adjuk. Nagyszerűen lehet beszéltetni, sokszor olyan élményeket is elmondhatnak nekünk ezek az apró figurák, amiket egy „normális” beszélgetés során nem hallhatnánk. A betlehemi istállóban szépen mutathat egy vagy akár több kis tehén figura, amit felnőtt-gyermek együtt, közösen készíthetünk advent ideje alatt.

Alapanyagok, eszközök:

sablonok, színes filc anyagok, két szem gyöngy, ceruza, olló, tű, cérna, ragasztó

A fotón látható sablonokat – ujjbáb-alap, szarv, orr, fül - másoljuk át egy vékony, ha lehet, újrahasznált kartonra! Ha ragaszkodunk a fajtajelleghez, akkor fehér vagy valamilyen világos színű filc-alapra dolgozzunk. Ha nem feltétlenül magyar tarkát szeretnénk megjeleníteni, akkor persze más színű filc is szolgálhat alapként. A többi rész, a fülek, orr és a szarvak lehetnek más-más színűek, de az orr mindig világosabb – ha karakteres tehénként szeretnénk készíteni, ezt mindenképpen jó szem előtt tartanunk.

A rátéteket én varrni szoktam, de természetesen ragasztani is lehet, kivéve a szem két darab, sötét színű gyöngyét, amit még a varrást nem kedvelők is inkább öltögetéssel rögzítsenek, hiszen biztosabb és tartósabb lesz az eredmény. Az ujjbáb elejére és hátára elkészítjük és felerősítjük a rátéteket, még a két rész összeállítása előtt. A háti részre a farok és a foltok kerülnek, míg az elejére a „pofi”, tehát a szem és az orr, emellett a foltok. A farok végére kis bevágásokat „csípünk”, ez lesz a bojt, amivel jóságunk a szemtelen legyeket, élősködőket kergeti el magáról. A két rész, az eleje és a háta közé helyezük a szarvakat és a füleket. Ezeket az összevarrás előtt érdemes egy-egy csepp ragasztóval fixálni, hogy varrás közben ne mozduljanak el. Én még a leragasztás előtt ki szoktam próbálni, hogy jó helyen vannak-e a fülek, szarvak, kellően karakteres-e az állat megjelenése. Nagyon sokat számíthat akár pár milliméter is, ha lejjebb vagy feljebb helyezük őket.

Ha jónak találjuk a látványt, következhet a két rész összeöltögetése. Lehet pelenka- vagy fércöltéssel dolgozni, mindkét esetben elmondható, hogy minél apróbbak az öltések, annál erősebb, egyben dekoratívabb lesz a kész báb.

Készítették:

Bagosi Zoltán
Fodor Zsuzsa
Horváth Alexandra
Király-Nagy Éva
Knáb Krisztina
Mirtse Áron
Polnai Krisztina
Takács-Kocsis Boglárka
Tóth Brigitta

2020
Budapest